

UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ W PŁOTACH

z dnia 28 marca 2024 r.

**w sprawie: uchwalenia 3-letniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Płoty na
lata 2024 - 2026**

Na podstawie: art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023r. poz. 40 z późn. zm.) oraz art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.)

Rada Miejska w Płotach uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się „Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Płoty na lata 2024 – 2026” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Płotów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Marcin Makowiecki

Załącznik do uchwały Nr .....
Rady Miejskiej w Płotach
z dnia 28 marca 2024 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE PŁOTY NA LATA 2024-2026

Płoty, marzec 2024 r.

Adnotacja:

Usuwanie barier i zapewnienie dostępności dla wszystkich obywateli, w tym przede wszystkim osób doświadczających trudności w mobilności czy percepcji, stanowi jedno z kluczowych zadań państwa urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Dokument został opracowany zgodnie z Wytycznymi dotyczącymi realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027 i Standardami dostępności dla polityki spójności 2021-2027 i mając na uwadze dostosowane dla osób z niepełnosprawnością wzroku tekst dokumentu nie został wyjustowany. Zastosowano czcionkę bezszeryfową oraz odpowiednią interlinię.

Spis treści

I. Wprowadzenie	4
II. Podstawa prawna programu	4
III. Zadania samorządu gminnego w zakresie wspierania rodziny	5
IV. Zasoby instytucjonalne.....	5
V. Diagnoza społeczna	6
V.1. Demografia i procesy ludnościowe	6
V.2. Rynek pracy – charakterystyka bezrobocia.....	9
V.3. Wsparcie rodziny w systemie pomocy społecznej – charakterystyka wybranych obszarów.....	10
VI. Analiza SWOT	21
VII. Cele Programu	24
VIII. Adresaci Programu	26
IX. Kierunki interwencji	26
X. Oczekiwane rezultaty	31
XI. Finansowanie Programu.....	31
XII. Monitoring i ewaluacja.....	31
XIII. Podsumowanie	32
XIV. Spis wykresów i tabel	32

I. Wprowadzenie

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹ nakłada na gminę obowiązek podejmowania działań wspierających rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Ustawa zakłada w szczególności wzmocnienie działań profilaktycznych i doskonalenie metod pracy z rodziną, na rzecz pozostawienia w niej dziecka lub jego powrotu do rodziny naturalnej. Skuteczna pomoc dla rodzin przeżywających trudności w pełnieniu ról opiekuńczo-wychowawczych, jak i skuteczna ochrona dzieci, może być osiągnięta poprzez współpracę przedstawicieli instytucji, które mają kontakt z dzieckiem i jego rodziną. Działania pomocowe na poziomie gminy polegają przede wszystkim na udzielaniu rodzinie wsparcia w przewyżczeniu trudności, aby w efekcie nie doszło do umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, a jeżeli dojdzie do tego rodzaju interwencji, do stworzenia takich warunków w funkcjonowaniu rodziców dziecka, aby możliwy był powrót dziecka pod opiekę rodziny biologicznej.

W oparciu o diagnozę środowiska lokalnego w kontekście problemów społecznych opracowany został 3-letni *Gminny program wspierania rodziny w gminie Płoty na lata 2024-2026*, **zwany dalej Programem**. Diagnoza została sporządzona na podstawie materiałów własnych, danych i sprawozdań z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Płotach. Program ukierunkowany jest na problemy rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, określa cele i wyznacza kierunki działań, które pozwolą wzmocnić rolę i funkcję rodziny, jako naturalnego środowiska rozwoju dziecka.

II. Podstawa prawna programu

Gminny program wspierania rodziny w gminie Płoty na lata 2024-2026 uwzględnia następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
4. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
5. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
7. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
8. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
9. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,

---

¹ Dz. U. 2011 nr 149 poz. 887.

10. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

III. Zadania samorządu gminnego w zakresie wspierania rodziny

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należą:

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
2. Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
  - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
4. Finansowanie:
  - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
  - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy ponoszonych przez rodziny wspierające;
5. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
6. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie;
7. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy².

Mając na względzie powyższe uregulowania, założenia do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz zasadę dobra dziecka i dobra rodziny opracowano *Gminny program wspierania rodziny w gminie Płoty na lata 2024-2026*.

IV. Zasoby instytucjonalne

Program będzie służył realizacji gminnej polityki rodzinnej w Płotach. W gminie funkcjonują różnorodne instytucje i organizacje, realizujące zadania na rzecz dziecka i rodziny. Stanowią one

---

² Art. 176 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

swoisty kapitał umożliwiający prowadzenie szerokiego, instytucjonalnego i interdyscyplinarnego wsparcia dla rodzin.

Skuteczna pomoc dla rodzin przeżywających trudności w pełnieniu ról opiekuńczo-wychowawczych, jak i skuteczna ochrona dzieci, może być osiągnięta poprzez współpracę przedstawicieli następujących instytucji:

- 1) Ośrodka Pomocy Społecznej w Płotach;
- 2) placówek oświatowych;
- 3) instytucji kultury;
- 4) placówek służby zdrowia;
- 5) organizacji społecznych działających na rzecz dzieci i młodzieży;
- 6) Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- 7) Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

V. Diagnoza społeczna

V.1. Demografia i procesy ludnościowe

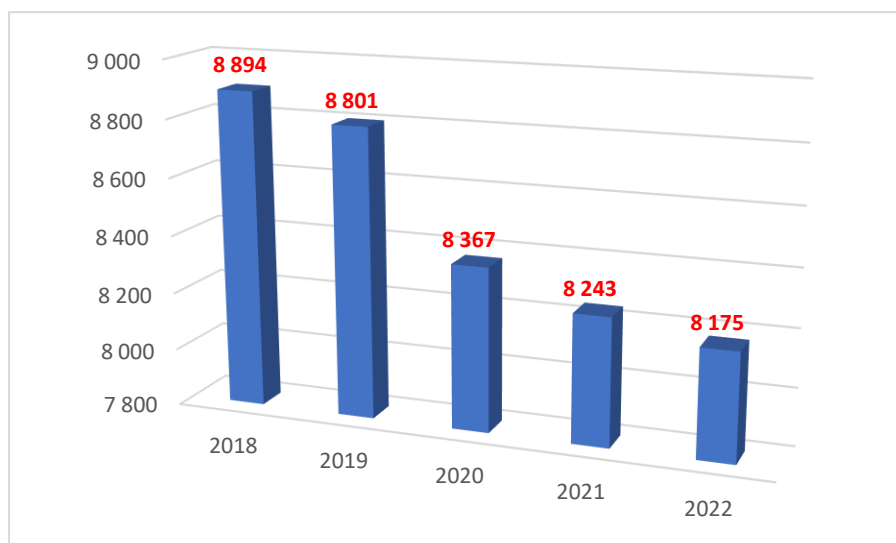
Gmina Płoty jest gminą miejsko-wiejską położoną w północno-zachodniej Polsce, w północnej części województwa zachodniopomorskiego, w powiecie gryfickim. Gmina zajmuje powierzchnię całkowitą 239,19 km². Na jej terenie znajduje się: miasto Płoty, 20 wsi, 12 osad, 8 przysiółków i 1 kolonia. Wsie, osady i przysiółki tworzą razem 20 sołectw, do których zalicza się: sołectwo Czarne, Gostyń Łobeski, Karczewie, Kocierz, Krężel, Lisowo, Luciąża, Makowice, Mechowo, Modlimowo, Natolewice, Pniewo, Potuliniec, Słudwia, Sowno, Wicimice, Wyszogóra, Wyszobór, Wytok, Truskolas.

Według ewidencji ludności na dzień 31 grudnia 2022 r. gminę zamieszkiwało 8 175 mieszkańców.

W analizowanych latach 2018-2022 liczba mieszkańców na terenie gminy zmniejszyła się o 719 osób.

W mieście Płoty zamieszkuje blisko 45% ogółu mieszkańców gminy. Ludność gminy Płoty jest wyjątkowo zrównoważona pod względem ilości mężczyzn i kobiet. Mężczyźni stanowią 49,9% społeczeństwa, a kobiety 50,1%.

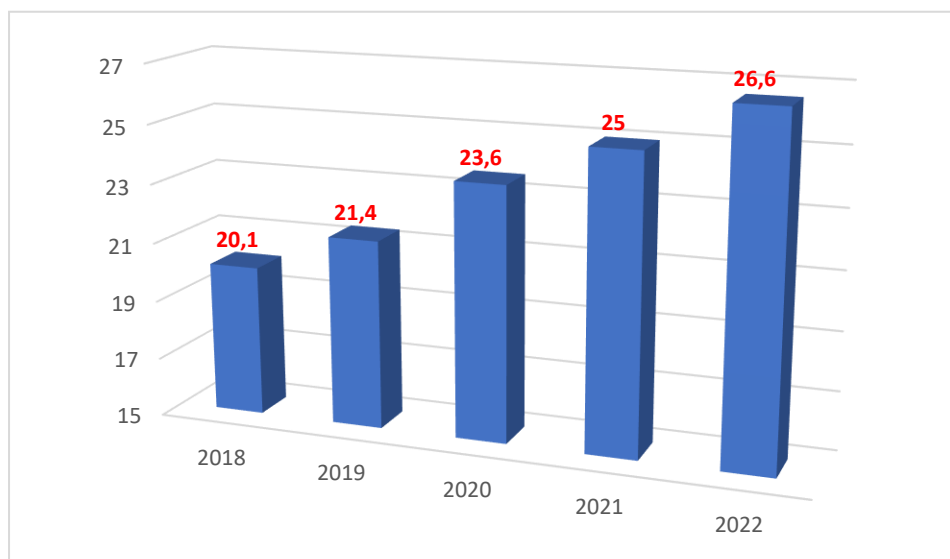
Wykres 1 Liczba ludności w gminie Płoty w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Gmina Płoty, tak jak cały kraj, dotknięta jest również niekorzystnymi gospodarczo zmianami w strukturze wiekowej ludności. Zjawisko „starzenia się populacji” postępuje powoli, ale jest trwałym trendem społecznym, niosący poważne zagrożenia społeczno-ekonomiczne na przyszłość. W 2022 r. współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi na terenie gminy Płoty wynosił 26,6 p.p., co wskazuje na wzrost tego wskaźnika w analizowanych latach o 6,5 punktów. Wzrost liczby osób starszych, często zależnych, niedołączonych, schorowanych może pogłębiać problem wielu rodzin.

Wykres 2 Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi

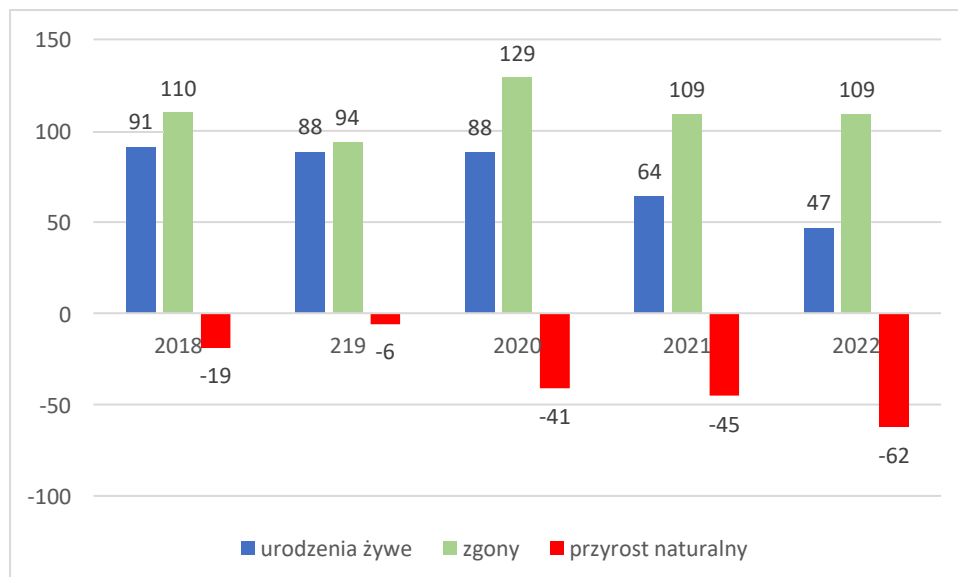

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Gminę Płoty charakteryzuje ujemny przyrost naturalny, który na koniec roku 2022 wyniósł -62 osoby. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -7,57 na 1000 mieszkańców gminy. Od kilku lat utrzymuje się tendencja ujemnego przyrostu naturalnego, która w ostatnich latach pogłębia się. Widoczny jest spadek liczby urodzeń a wzrost liczby zgonów na terenie gminy Płoty.

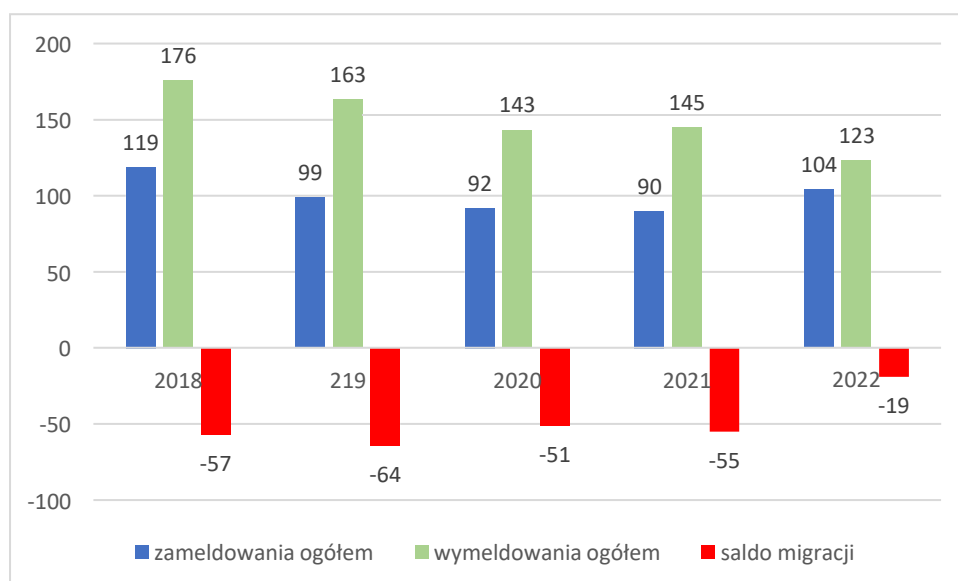
Wykres 3 Przyrost naturalny w gminie Płoty w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

W 2022 r. na terenie gminy Płoty zarejestrowano 104 zameldowania ogółem oraz 123 wymeldowania, w wyniku czego saldo migracji na terenie gminy wynosiło -19 osób. W analizowanych latach 2018-2022 saldo migracji również przyjmowało ujemne wartości, choć w 2022 r. zdecydowanie mniej osób opuściło teren gminy i więcej osób zameldowało się, niż w poprzednich trzech latach.

Wykres 4 Saldo migracji w gminie Płoty w latach 2018-2022

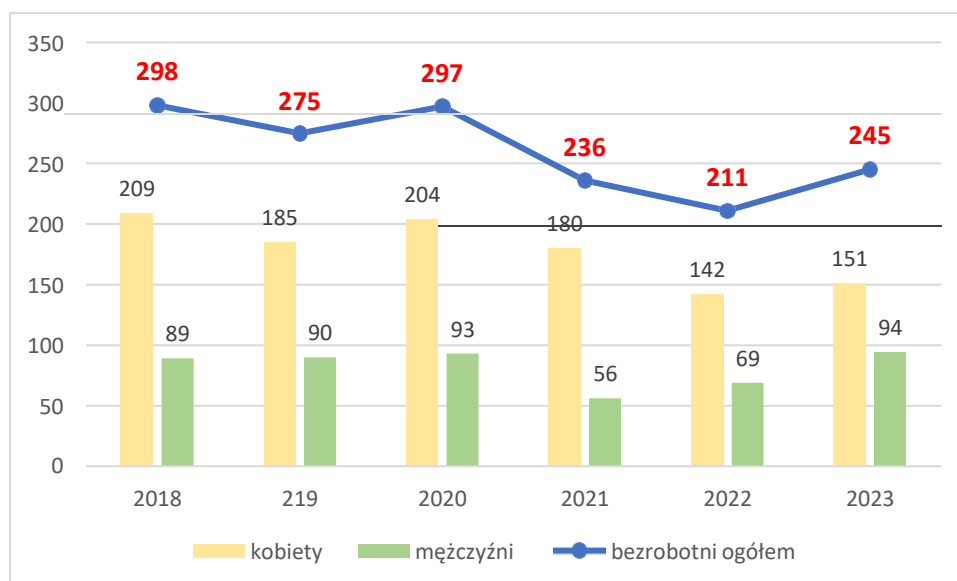

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

V.2. Rynek pracy – charakterystyka bezrobocia

Dane statystyczne na koniec grudnia 2023 r. wskazują, że w gminie Płoty odnotowano łącznie 245 osób bezrobotnych. Wśród nich 151 stanowiły kobiety a 94 mężczyźni. W latach 2018-2023 odnotowywano w gminie spadek liczby osób bezrobotnych. Jednakże w 2020 r. w wyniku sytuacji epidemiologicznej kraju liczba osób bezrobotnych uległa niewielkiemu zwiększeniu o 22 osoby w porównaniu z 2019 r. Po okresie pandemii nastąpiła stabilizacja na lokalnym rynku pracy i poziom bezrobocia systematycznie malał do 2022 W ostatnim roku odnotowano ponowny wzrost liczby osób bezrobotnych na terenie gminy.

Wykres 5 Liczba osób bezrobotnych w gminie Płoty w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Wśród osób bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowią osoby długotrwale bezrobotne. W 2022 r. odnotowano 103 osoby długotrwale bezrobotne i ich liczba zmniejszyła się w analizowanych latach 2018-2023 o 37 osób. Liczba osób po 50 roku życia pozostających bez zatrudnienia w 2023 r. z terenu gminy Płoty wynosiła 54 osoby, a liczba bezrobotnych do 30 roku życia wynosiła 70 osób. Problem ze znalezieniem zatrudnienia na terenie gminy mają osoby młode oraz długotrwale bezrobotne.

Tabela 1 Liczba osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2018-2023

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bezrobotni do 25 roku życia	53	47	43	31	36	34
Bezrobotni do 30 roku życia	103	89	81	62	68	70
Bezrobotni po 50 roku życia	77	73	71	57	40	54
Długotrwale bezrobotni	140	124	144	121	103	103

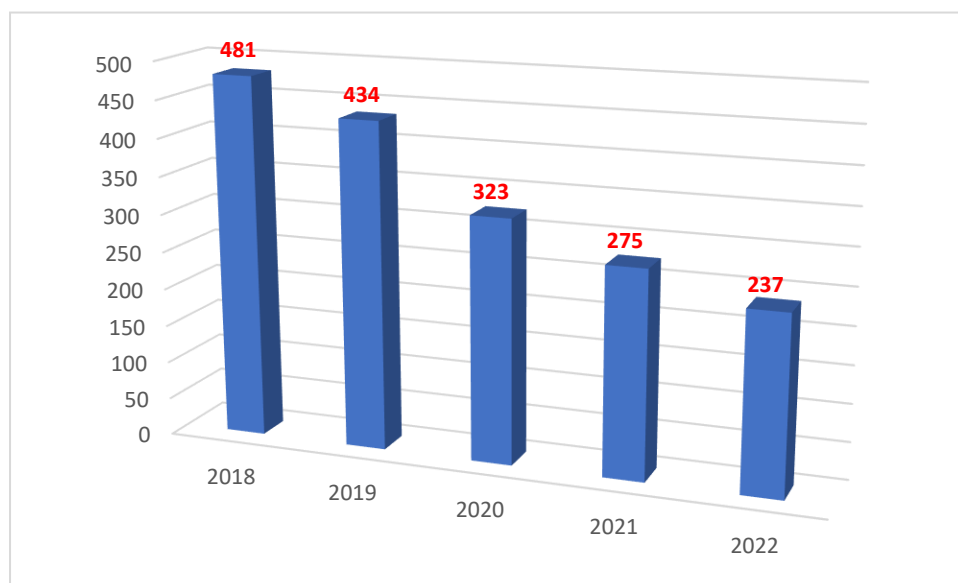
Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

V.3. Wsparcie rodziny w systemie pomocy społecznej – charakterystyka wybranych obszarów

Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Płoty realizuje przede wszystkim Ośrodek Pomocy Społecznej w Płotach. Celem działania Ośrodka Pomocy Społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne zasoby, uprawnienia i możliwości. Zadania Ośrodka skupiają się także na wspieraniu osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb, umożliwienie im życia w warunkach godnych człowieka, zapobieganie powstaniu nowych problemów społecznych przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem, a także wspieranie rodzin wychowujących dzieci poprzez finansowe wsparcie na pokrycie potrzeb związanych z ich wychowaniem.

Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji w 2022 r. wynosiła 237 osób. W latach 2018-2022 liczba osób korzystających z pomocy na podstawie wydanych decyzji uległa zmniejszeniu o 244 osób, co wskazuje na poprawę warunków życia mieszkańców gminy oraz mniejszą potrzebę korzystania z pomocy społecznej w zakresie świadczeń.

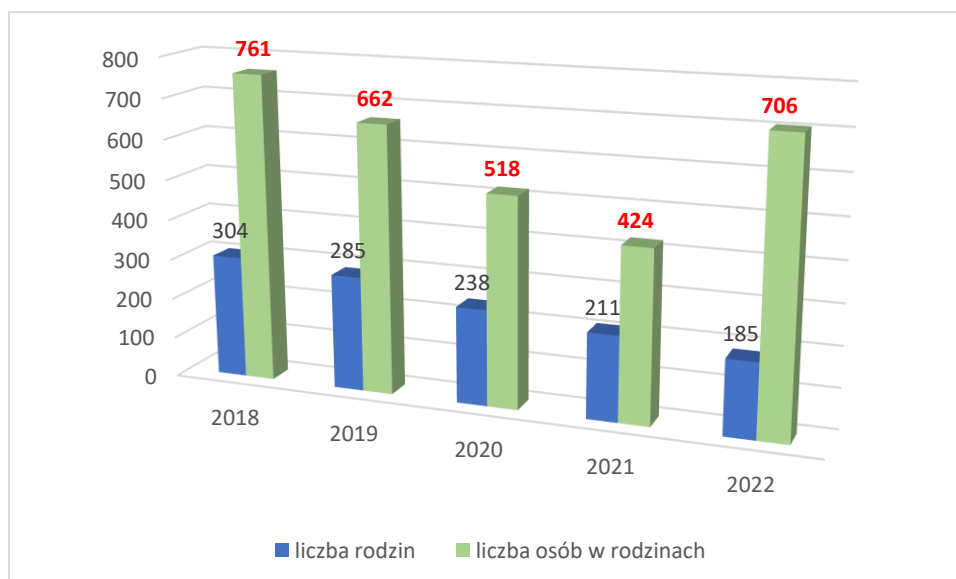
Wykres 6 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na podstawie wydanych decyzji w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Płotach

W 2022 r. z pomocy społecznej skorzystało łącznie 185 rodzin, w których znajdowało się 706 osób. W analizowanym okresie ostatnich 5 lat liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej uległa zmniejszeniu. Liczba osób w tych rodzinach ulegała zmniejszeniu do roku 2021. W 2022 r. odnotowano duży wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej, **co było skutkiem .....**

Wykres 7 Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Płotach

Spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej potwierdza poprawę funkcjonowania rodzin pod względem finansowym, jednakże należy podkreślić, że wraz ze spadkiem tego wskaźnika nie zmniejsza się potrzeba udzielania wsparcia niefinansowego, gdyż systematycznie wzrasta potrzeba udzielania pomocy i wsparcia rodzinom w zakresie pracy socjalnej. Tym samym zwiększa się zakres świadczenia pomocy społecznej, gdyż wsparcie niefinansowe staje się pilniejszą potrzebą niesienia pomocy. Wiele współczesnych rodzin przeżywa kryzys w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, boryka się z problemem demoralizacji dzieci i młodzieży, ma problemy z prawidłowym gospodarowaniem budżetem domowym i sprawowaniem funkcji rodzicielskich. Rodziny dysfunkcyjne często nie potrzebują wsparcia finansowego, lecz np., pomocy psychologicznej, prawnej czy wsparcia asystenta rodziny.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Płotach wynika, że **pracą socjalną** w 2022 r. objętych było 50 rodzin, wśród których z 4 rodzinami zawarto kontrakt socjalny. W roku 2018 liczba rodzin objętych pracą socjalną wynosiła 84 i była to najwyższa wartość w analizowanych latach 2018-2022. Dane dowodzą, że pracą socjalną obejmowanych jest mniejsza liczba rodzin, jednakże i tak są to wskaźniki dość wysokie.

Tabela 2 Liczba rodzin objętych pracą socjalną w gminie Płoty w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba rodzin objętych pracą socjalną	84	75	48	65	50
Liczba rodzin – kontrakt socjalny	0	11	11	4	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Płotach

Ośrodek Pomocy Społecznej w Płotach **zapewnia dożywianie dzieci w szkołach**, kontynuując rządowy program "Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023"³. Pomocą w formie pokrycia kosztów jednego gorącego posiłku w szkole w 2022 r. objęto 47 dzieci wychowujących się w rodzinach o trudnej sytuacji materialnej. Łącznie z pomocy na dożywianie w 2022 r. skorzystały 23 rodziny, w tym 101 osób. W analizowanym okresie lat 2018-2022 r. odnotowano zmniejszającą się liczbę rodzin, osób i dzieci korzystających z programu pomocy na dożywianie. Liczba rodzin w ostatnich 5 latach korzystająca z tej formy pomocy zmniejszyła się o 63 rodziny, w tym o 278 osób i 139 dzieci. Potwierdzać to może lepszą sytuację materialną i finansową mieszkańców gminy, jak również może wynikać to z rozszerzenia programu 500+.

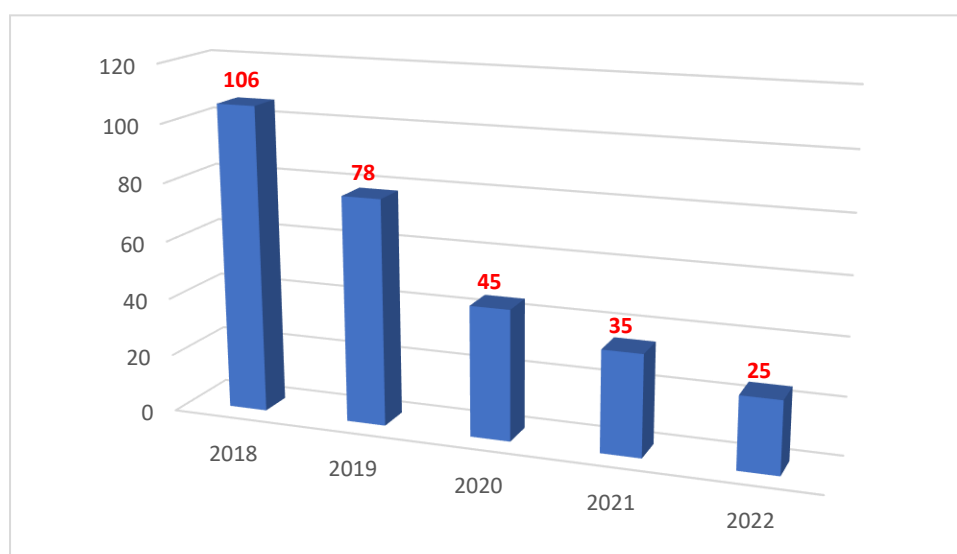
Tabela 3 Liczba rodzin, osób i dzieci korzystających z pomocy dożywiania w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba rodzin	86	74	41	25	23
Liczba osób	379	315	193	118	101
Liczba dzieci	186	165	97	57	47

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Płotach

Dzieci z terenu gminy Płoty mogą liczyć corocznie na wsparcie finansowe w postaci stypendiów szkolnych. Jak wynika z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Płotach liczba rodzin, którym przyznawane jest stypendium szkolne ulega systematycznemu obniżeniu. W 2022 r. z tej formy pomocy skorzystały 25 rodziny, co również potwierdza poprawiającą się sytuację materialną wielu rodzin z terenu gminy.

Wykres 8 Liczba rodzin korzystających ze stypendium szkolnego w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Płotach

³ W latach 2016-2018 program ten nazywał się „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Płotach udziela rodzinom najbardziej potrzebującym wsparcia w postaci finansowej oraz niefinansowej. Forma pomocy w postaci świadczeń pieniężnych to przede wszystkim **zasiłki stałe, okresowe i celowe**, z których korzystają osoby znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej. W latach 2018-20202 zmniejszyła się liczba przyznanych wszystkich rodzajów zasiłków. W 2022 r. przyznano 38 zasiłków stałych, 138 zasiłków celowych, 21 okresowych oraz 71 specjalnych zasiłków celowych.

Tabela 4 Liczba przyznanych zasiłków stałych, okresowych i celowych w gminie Płoty w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Zasiłek stały	52	51	41	39	38
Zasiłek celowy	478	396	178	169	138
Specjalny zasiłek celowy	37	36	36	24	21
Zasiłek okresowy	131	132	106	99	71

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Płotach

Do głównych powodów korzystania z zasiłków stałych, okresowych i celowych w gminie Płoty należą: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, bezrobocie oraz niepełnosprawność. W 2022 r. z powodu ubóstwa 116 rodzin skorzystało z oferowanych zasiłków. Z powodu długotrwałej choroby zasiłki otrzymały 92 rodziny, a z powodu niepełnosprawności z pomocy w formie zasiłków skorzystało 58 rodzin. Z powodu bezrobocia wsparcie w postaci zasiłków otrzymało 60 rodzin. Należy podkreślić, że liczba rodzin korzystająca z zasiłków z ww. powodów systematycznie maleje.

Tabela 5 Liczba rodzin korzystających z zasiłków według powodu przyznanej pomocy w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Alkoholizm	19	20	11	9	9
Bezdomność	7	8	7	4	7
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych (rodzina wielodzietna)	7	7	4	3	4
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych (rodzina niepełna)	59	56	32	28	27
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	66	63	37	37	34
Bezrobocie	127	103	93	86	60
Przemoc w rodzinie	1	0	1	0	0
Długotrwała lub ciężka choroba	161	131	98	95	92
Niepełnosprawność	139	119	89	74	58
Potrzeba ochrony macierzyństwa	33	29	20	16	9

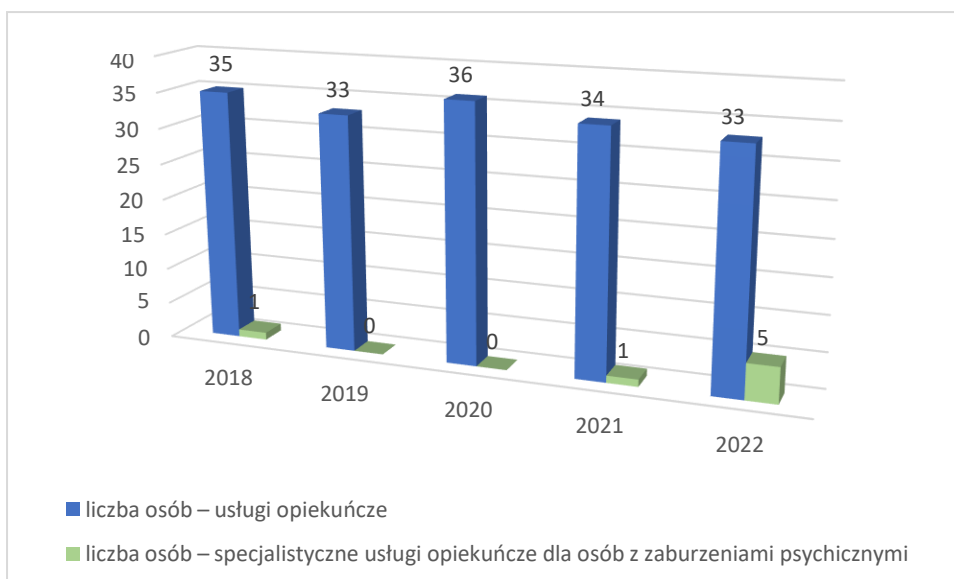
Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	5	4	0	0	0
Ubóstwo	197	200	170	149	116
Zdarzenia losowe	1	2	1	0	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Płotach

Wśród osób korzystających z pomocy społecznej na terenie gminy Płoty dużą grupę stanowią **osoby niepełnosprawne**. Osoby takie narażone są również na zagrożenie wykluczeniem społecznym, ze względu na swoje ograniczenia (często natury fizycznej). Niewystarczający poziom wyposażenia miejsc użyteczności publicznej do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych jest częstą przyczyną ich nieintegrowania się ze środowiskiem lokalnym. Również brak zapewnienia w wystarczającym stopniu opieki medycznej i geriatrycznej stanowi istotny problem społeczny, z jakim boryka się współczesne społeczeństwo.

Zgodnie z treścią ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczno-sanitarną, pielęgnację zleconą przez lekarza oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Chorzy korzystają z usług w wymiarze od kilku godzin tygodniowo do kilku godzin dziennie w zależności od zdolności do samoobsługi oraz możliwości rodziny w zakresie zabezpieczenia potrzeb chorego. Zauważyć należy, że liczba osób korzystających z pomocy w formie usług opiekuńczych na terenie gminy uległa zmniejszeniu. W 2022 r. z **usług opiekuńczych** skorzystały 33 osoby i ich liczba w analizowanych latach 2018-2022 utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Warto jednak zaznaczyć, że w 2022 r. wzrosła liczba osób korzystających ze **specjalistycznych usług opiekuńczych** dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W 2022 r. odnotowano 5 takich osób, co w porównaniu z latami poprzednimi wskazuje na duży wzrost i jest sygnałem, że w kolejnych latach może wzrastać potrzeba udzielania pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi.

Wykres 9 Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w gminie Płoty w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Płotach

Rozwój medycyny oraz poprawa warunków życia powodują, że średnia długość życia ludności w Polsce systematycznie wydłuża się. Jednocześnie starość wiąże się z ogólnym pogorszeniem stanu zdrowia oraz chorobami specyficznymi dla podeszłego wieku. Osoby starsze są grupą społeczną, która wymaga odpowiedniego wsparcia i pomocy. Jednak nie zawsze na taką pomoc mogą liczyć ze strony rodziny. W społeczeństwie zanika model rodziny wielopokoleniowej. Osoby starsze często pozostają same w swoim miejscu zamieszkania, a pogarszający się stan zdrowia oraz niepełnosprawność utrudniają samodzielne funkcjonowanie. Zjawisko starzenia się ludności wiąże się z nowymi wyzwaniami w ramach pomocy społecznej. Dotyczą one zarówno rozwoju usług opiekuńczych, ale także aktywizowania seniorów do życia w społeczności lokalnej. Ośrodek Pomocy Społecznej w Płotach realizuje zadania na rzecz osób starszych. Dodatkowo udziela wsparcia finansowego w postaci **świadczeń opiekuńczych**, z których wynika, że wzrasta głównie liczba udzielanych świadczeń pielęgnacyjnych, co prezentuje poniższa tabela.

Tabela 6 Liczba świadczeń pielęgnacyjnych, zasiłków pielęgnacyjnych i świadczeń opiekuńczych w latach 2018-2022

Świadczenia opiekuńcze	2018	2019	2020	2021	2022
Zasiłek pielęgnacyjny – ogółem	4951	4664	3762	3350	3256
Zasiłek pielęgnacyjny – dla niepełnosprawnego dziecka	1794	1590	1065	804	678
Zasiłek pielęgnacyjny – osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności	1670	1628	1344	1310	1275
Zasiłek pielęgnacyjny – osobie, która ukończyła 75 lat	60	51	33	24	32

Świadczenia opiekuńcze	2018	2019	2020	2021	2022
Zasiłek pielęgnacyjny – osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia	1427	1395	1320	1212	1271
Świadczenie pielęgnacyjne	437	470	495	628	825
Specjalny zasiłek opiekuńczy	311	274	214	123	28
Świadczenia opiekuńcze – ogółem (zasiłek pielęgnacyjny, świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy)	5699	5408	4471	4101	4109

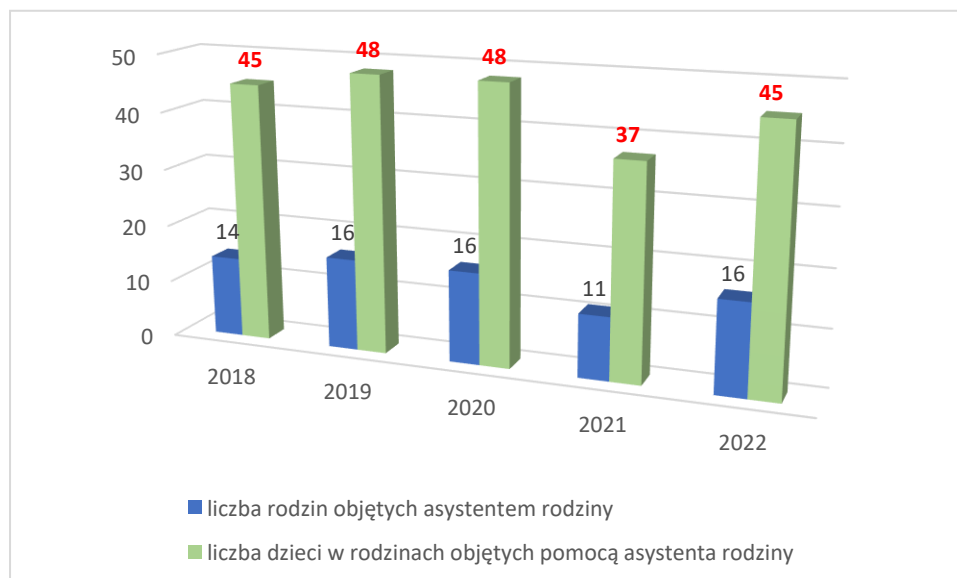
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Płotach

Beneficjenci, którzy korzystają z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Płotach to osoby głównie bierne zawodowo, niepełnosprawne, długotrwale chore, a także nieradzące sobie w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Istotną rolę w działalności Ośrodka odgrywa praca socjalna, która jest działalnością zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności funkcjonowania w społeczeństwie. Przyczyny tych trudności wynikają z niskich kompetencji wychowawczych, rozbicia rodziny, przemocy, uzależnień, choroby, czy pogorszeniu statusu rodziny, w tym bezrobocia. Przy zapewnieniu wsparcia pomocy pracowników socjalnych, asystenta rodziny i pomocy z innych instytucji w znacznym stopniu daje szansę na pozostawienie dziecka w rodzinie biologicznej.

Realizując zadania określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Ośrodek Pomocy Społecznej w Płotach zatrudnia **jednego asystenta rodziny**. Praca asystenta ma przede wszystkim charakter wspierający, socjalny, wychowawczy i jest prowadzona głównie w miejscu zamieszkania rodziny. Zasadniczą formą jego pracy jest towarzyszenie, asystowanie rodzinie. Jednocześnie asystent rodziny może być również koordynatorem działań wielu innych służb społecznych, działających na rzecz danej rodziny. Zgodnie z art. 15 ust 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15 rodzin. Wszystkie rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny borykają się z wieloma problemami, na które oprócz zaburzeń w sferze opiekuńczo – wychowawczej, bezrobocia czy niepełnosprawności składają się także uzależnienia i przemoc. Wymaga to wielokierunkowości w realizacji zadań związanych ze wsparciem rodziny. Występujące niejednokrotnie małe zaangażowanie rodziny w poprawę swojej sytuacji, często powoduje wydłużenie okresu współpracy asystenta z rodziną.

W 2022 r. wsparciem asystenta rodziny objęto z terenu gminy Płoty 16 rodzin. Liczba rodzin, z którą współpracował asystent rodziny w latach 2018-2022 nie ulegała dużym wahaniom, utrzymywała się na zbliżonym poziomie, choć w 2022 r. widoczny jest wzrost liczby rodzi i dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny. W 2022 r. w rodzinach objętych pomocą asystenta rodziny przebywało łącznie 45 dzieci.

Wykres 10 Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Płotach

W związku z realizacją ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina Płoty w ramach zadań własnych pokrywała częściowo koszty wynikające ze sprawowania **pieczy zastępczej** nad dziećmi, które z różnych przyczyn nie mogły dłużej funkcjonować w środowisku rodziny biologicznej.

W 2022 r. na terenie gminy znajdowało się 20 rodzin zastępczych, w których przebywało 13 dzieci.

W ramach pieczy instytucjonalnej znajdowało się 7 dzieci. Liczba rodzin zastępczych w analizowanych latach 2018-2022 uległa zwiększeniu, jak również liczba dzieci przebywających w tych rodzinach.

Wskazuje to na występujące problemy w sprawowaniu funkcji rodzicielskich w ramach opieki nad dziećmi i ich prawidłowego wychowania w środowisku rodzinnym.

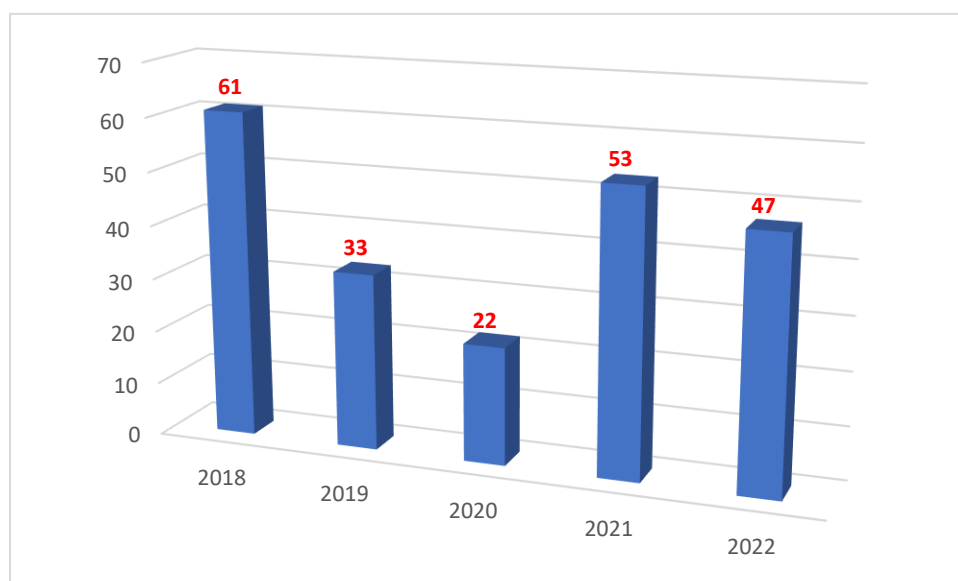
Tabela 7 Liczba rodzin zastępczych i dzieci przebywających w tych rodzinach z terenu gminy Płoty w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba rodzin zastępczych	9	22	20	20	20
Liczba dzieci w pieczy zastępczej - rodziny	7	13	13	13	13
Liczba dzieci w pieczy zastępczej - piecza instytucjonalna	2	9	7	7	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Płotach

Problemy współczesnych rodzin w prawidłowym wypełnianiu ról rodzicielskich często związane są z innymi problemami i występującymi patologiami społecznymi. Wiele współczesnych rodzin boryka się z problemem alkoholizmu oraz występowania zjawiska przemocy domowej. Rodziny takie potrzebują pomocy i wsparcia głównie w zakresie psychologicznym, gdyż są to zjawiska patologiczne, do których bardzo często członkowie rodzin się nie przyznają. Zjawiska alkoholizmu i przemocy domowej uchodzą wciąż za problem „wstydlivy”, który trudno zdiagnozować. Jednakże dane pozyskane z Ośrodka Pomocy Społecznej w Płotach pokazują, że na terenie gminy wzrasta liczba osób uzależnionych. W 2022 r. złożonych zostało 47 **wniošków o leczenie odwykowe** dla osób nadużywających alkoholu. W porównaniu z rokiem wcześniejszym liczba takich wniošków uległa zmniejszeniu, jednak w porównaniu z danymi wcześniejszymi (np. z okresu pandemii) widoczny jest wzrost składanych wniošków o leczenie odwykowe. Można zatem sądzić, że uzależnienia stanowią poważny problem na terenie gminy, jednak w okresie pandemii nie było możliwości sprawowania odpowiedniego nadzoru i monitoringu osób nadużywających alkoholu w środowisku domowym. Warto także nadmienić, iż problem uzależnień nie dotyczy wyłącznie osób uzależnionych od alkoholu, ale także od substancji psychoaktywnych czy dotyczy uzależnień behawioralnych, a ich liczba często nie jest odnotowywana statystycznie.

Wykres 11 Liczba złożonych wniošków o leczenie odwykowe w gminie Płoty w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Płotach

Występowanie **zjawiska przemocy domowej** jest również problemem społecznym, które trudno zdiagnozować. Bardzo często osoby doświadczające przemocy nie szukają pomocy, gdyż wstydzą się przyznać, że różne rodzaje przemocy ich dotyczą. Współcześnie definiuje się różne rodzaje przemocy (fizyczna, psychiczna, ekonomiczna, seksualna, cyberprzemoc) i coraz częściej doświadczają się także innych przemocy niż fizycznej. Nagminnie słyszy się o stosowaniu przemocy psychicznej czy

cyberprzemocy, a w stosunku do kobiet często dochodzi również do stosowania przemocy ekonomicznej czy seksualnej. W dalszym ciągu przemoc domowa jest zjawiskiem patologicznym, którego doświadcza coraz większa liczba rodzin i osób. Skala zjawiska jest dużo większa niż pokazują to dane statystyczne.

Według danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Płotach na terenie gminy z powodu występowania przemocy domowej w 25 rodzinach prowadzona była procedura „Niebieskiej Karty”. Liczba rodzin, w których zakładana była „Niebieska Karta” systematycznie wzrastała od 2020 r. W 2022 r. przemoc domową stosowało 91 mężczyzn, 11 kobiet oraz w jednym przypadku odnotowano stosowanie przemocy przez nieletniego. Dane dotyczące zjawiska przemocy domowej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8 Zjawisko przemocy domowej w gminie Płoty w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba osób	M:200	M:181	M:107	M:97	M:91
	K: 21	K: 15	K: 17	K:13	K:11
	N:1	N:2	N:1	N:1	N:1
Liczba rodzin objętych pomocą z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej (rodziny, w których prowadzona była procedura „Niebieskie Karty”)	20	26	16	20	25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Płotach

Realizacja form wsparcia w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania uzależnieniom ma miejsce także w ramach usług **Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego**. Punkt Informacyjno-Konsultacyjny ma stanowić pomost pomiędzy osobami uzależnionymi i ich rodzinami, a specjalistyczną pomocą, z której mogliby skorzystać. Zadaniem Punktu jest przede wszystkim szybka porada, informacja w zakresie możliwości leczenia, a także informacja o problemie samego uzależnienia czy przemocy. Z usług specjalisty psychoterapii uzależnień korzystają osoby uzależnione i członkowie ich rodzin. W 2022 r. z dostępności Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego w Płotach skorzystało łącznie 67 osób z problemem alkoholowym i członkowie ich rodzin. Pomocą objęto 55 rodziny, w których zdiagnozowano problem alkoholowym. Udzielono łącznie 60 porad osobom borykającym się z problemem alkoholowym. W ramach porad udzielono także 7 porad osobom doznającym przemoc domową oraz 2 porady z osobami stosującymi przemoc we własnych rodzinach.

Tabela 9 Działalność Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego w Płotach w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Osoby z problemem alkoholowym i członkowie ich rodzin	63	33	78	80	67

Porady osobom z problemem alkoholowym i członkom ich rodzin	86	45	70	69	60
Liczba porad osobom doznającym przemocy domowej	12	8	12	8	7
Liczba porad osobom stosującym przemoc domową	8	4	8	5	2
Liczba rodzin objętych pomocą z powodu problemu alkoholowego	38	42	29	99	55

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Płotach

Działalność na rzecz rodziny realizowana jest także w ramach **Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** (GKRPA). Wraz ze wzrostem liczby osób uzależnionych na terenie gminy, wzrasta liczba rozmów prowadzonych między członkami GKRPA a osobą uzależnioną. W 2022 r. przeprowadzono 47 takich rozmów, co w porównaniu z 2021 r. oznacza wzrost o 7 rozmów. Z samymi członkami rodzin osób uzależnionych GKRPA przeprowadziła 20 rozmów. Do Komisji wpłynęło 47 wniosków o leczenie odwykowe, a 3 wnioski o leczenie odwykowe zostały skierowane do sądu. W ostatnich latach nie przeprowadzano kontroli punktów sprzedaży alkoholu na terenie gminy.

Tabela 10 Działalność GKRPA w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba rozmów z osoba uzależnioną	61	33	81	40	47
Liczba rozmów z członkami rodzin	80	40	40	20	20
Wnioski o leczenie odwykowe	20	33	22	25	47
Wnioski do sądu o leczenie odwykowe	13	8	4	2	3
Liczba uruchomienia procedur NK	6	2	0	0	0
Kontrole punktów sprzedaży alkoholu	20	0	0	0	0
Szkolenia dla członków GKRPA	1	0	1	0	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Płotach

Na terenie gminy Płoty działa **Zespół interdyscyplinarny** ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej (ZI). To grupa osób reprezentująca instytucje i organizacje, których celem jest podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. W skład ZI wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz przedstawiciele sądu. Zespół Interdyscyplinarny integruje i koordynuje działania instytucji oraz specjalistów działających w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności przez:

- diagnozowanie problemu przemocy domowej oraz sformułowanie działań pomocowych.

- podejmowanie działań pomocowych oraz interwencyjnych w środowisku zagrożonym przemocą domową.
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.
- upowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.

Na przełomie lat 2018-2022 na terenie gminy Płoty prowadzono **różnorodne programy z obszaru profilaktyki** uniwersalnej skierowanej do dzieci i młodzieży oraz szereg działań niebędących ustrukturyzowanymi programami profilaktycznymi. W odpowiedzi na wzrastające potrzeby działań profilaktycznych w analizowanych latach zwiększyła się liczba działań profilaktycznych organizowanych przez GKRPA i ZI. Uzależnienia oraz przemoc domowa to zjawiska, którym należy przeciwdziałać poprzez szeroko rozumianą profilaktykę. W działania te angażowane są placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, instytucje kultury, sołectwa itp. Celem działań profilaktycznych jest przeciwdziałanie zjawiskom uzależnień oraz występowania przemocy, ukazanie negatywnych skutków tych zjawisk poprzez wskazanie destrukcyjnych efektów ich działania na jednostkę, rodzinę, grupę społeczną. W 2022 r. na terenie gminy Płoty programy profilaktyczne realizowane były głównie poprzez organizację prelekcji, pogadank, spektakle profilaktyczne, festyny i imprezy plenerowe oraz liczne konkursy. W 2022 r. w jednorazowych prelekcjach i pogadankach profilaktycznych udział wzięło 280 osób. W spektaklach uczestniczyło 250 osób, a w zorganizowanych festynach plenerowych udział wzięło 237 osób. W konkursach profilaktycznych uczestniczyły 52 osoby. Niestety w ostatnich latach nie są organizowane kolonie i obozy dla dzieci i młodzieży, gdzie w 2018 uczestniczyło w nich 117 osób.

Tabela 11 Programy profilaktyczne realizowane w gminie Płoty w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
	Liczba uczestników				
Jednorazowe prelekcje, pogadanki	211	221	150	236	280
Spektakle	200	180	220	222	250
Festyny i inne imprezy plenerowe (poza sportowymi)	150	100	111	260	237
Konkursy (plastyczne, literackie, muzyczne itp.):	20	29	30	40	52
Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych	117	41	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Płotach

Dodatkowo w ramach polityki wspierania rodzin na terenie gminy Płoty realizowane są również unne usługi i wsparcie, które jest kierowane do mieszkańców gminy. Ośrodek Pomocy Społecznej w Płotach do 2020 r. realizował wypłatę świadczeń „Dobry start”, a do 2022 r. wypłacał również

świadczenie wychowawcze 500+. W dalszym ciągu realizuje wypłatę świadczeń „Za życiem” oraz przyznaje dodatki mieszkaniowe dla najuboższych rodzin. Ośrodek jest realizatorem także Karty Dużej Rodziny. W poniższej tabeli uwzględniono dane dotyczące różnych zadań realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Płotach.

Tabela 12 Inne zadania Ośrodka Pomocy Społecznej w Płotach w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego	579	630	833	915	926
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia „Dobry start”	712	699	714	0	0
Liczba rodzin korzystających z jednorazowego świadczenia „Za życiem”	1	1	0	2	1
Liczba rodzin korzystających z dodatków mieszkaniowych	141	122	110	89	103
Liczba rodzin korzystających z funduszu alimentacyjnego	97	87	80	74	67
Liczba rodzin korzystających z Karty Dużej Rodziny	8	126	22	24	103

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Płotach

VI. Analiza SWOT

W analizie strategicznej szczególne znaczenie odgrywa zintegrowana metoda typu SWOT (ang. Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). Jest to narzędzie badawcze kompleksowo określające mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia, niezbędne do zdiagnozowania obecnej sytuacji oraz prognozowanych skutków. Polega ona na zidentyfikowaniu czterech wymienionych grup czynników i określeniu ich wpływu pozytywnego, jak i negatywnego na sytuację gminy Płoty. W omawianej analizie wyróżnia się etapy: identyfikację i analizę mocnych i słabych stron, a także identyfikację i analizę szans i zagrożeń.

Tabela 13 Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej, - spadek liczby przyznawanych świadczeń pieniężnych i niepieniężnych, - spadek liczby rodzin i osób korzystających z pomocy na dożywianie, - spadek liczby rodzin korzystających ze stypendium szkolnego, - spadek liczby udzielanych zasiłków stałych, celowych, okresowych i specjalnych, 	<ul style="list-style-type: none"> - spadek liczby mieszkańców w gminie, - wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, wzrost wskaźnika obciążenia demograficznego osobami starszymi, - ujemny przyrost naturalny, - ujemne saldo migracji, - wzrost liczby osób bezrobotnych na terenie gminy, - wysoki poziom długotrwałego bezrobocia, - wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej,

<ul style="list-style-type: none"> - spadek liczby świadczeń opiekuńczych ogółem, - dobra znajomość środowiska lokalnego przez pracowników socjalnych, - dobra współpraca z innymi organizacjami i instytucjami na rzecz rodziny i dzieci, - powołanie asystenta rodziny, jako osoby bezpośrednio wspierającej rodziny zagrożone, - działalność profilaktyczna i edukacyjna Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, - dostępność do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego w ramach Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego, - realizacja różnorodnych programów profilaktycznych w środowisku szkolnym na rzecz dzieci i młodzieży (prelekcje, pogadanki, konkursy, festyny), - podejmowanie różnorodnych działań aktywizujących społeczeństwo oraz przeciwdziałających rozwojowi negatywnych zjawisk społecznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - wysoki wskaźnik liczby rodzin objętych pracą socjalną, - ubóstwo najczęstszą przyczyną udzielania pomocy finansowej w gminie, - wzrost liczby osób korzystających z usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, - wzrost liczby świadczeń pielęgnacyjnych, - korzystanie z pomocy społecznej w wyniku długotrwałej choroby lub niepełnosprawności, - niska aktywność społeczna mieszkańców, - zanik pozytywnych wzorców zachowań w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucenie autorytetu szkoły/nauczyciela, - wzrost liczby osób i rodzin korzystających z usług asystenta rodziny, - wzrost liczby wniosków o leczenie odwykowe, - występowanie na terenie gminy problemów z uzależnieniami i przemocy domowej, - wzrost liczby zakładanych procedur „Niebieska Karta”, - wzrost liczby rodzin korzystających z dodatków mieszkaniowych, - niewystarczająca ilość „animatorów kultury” – osób propagujących zdrowy styl życia i efektywne wykorzystanie czasu wolnego przez dzieci i młodzież, - ograniczenia finansowe, które uniemożliwiają realizację wielu działań profilaktycznych i zakładanych programów, - pogłębiające się problemy i izolacja społeczna rodzin dysfunkcyjnych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodziny z terenu gminy, - wzrost pozyskiwanych funduszy na realizację projektów i programów ukierunkowanych na wspomaganie i rozwój rodzin, - promowanie idei wolontariatu, 	<ul style="list-style-type: none"> - zanik więzi i tradycji rodzinnych, - pogłębiające się kryzysy współczesnych rodzin (rozwoły, separacje), - wzrost liczby rodzin borykających się z problemem alkoholizmu, przemocy domowej, - wzrost patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży, narastająca agresja i przemoc,

<ul style="list-style-type: none"> - wzmocnienie więzi rodzinnych, odbudowa autorytetu rodzica, budowanie systemu bezpieczeństwa rodzinnego, - eliminacja negatywnych zjawisk społecznych na terenie gminy, w tym uzależnień i przemocy domowej, - realizacja projektów z zakresu cyberbezpieczeństwa, - integracja społeczna mieszkańców gminy, poprzez organizację i udział w różnorodnych formach kulturalnych, edukacyjnych, sportowych, - aktywniejsza działalność organizacji społecznych na rzecz dzieci i młodzieży, - budowa spójnego systemu na rzecz pomocy rodzinom dysfunkcyjnym, - podjęcie działań w celu minimalizacji negatywnych zjawisk społecznych (działania profilaktyczne, kampanie społeczne, akcje profilaktyczne). 	<ul style="list-style-type: none"> - pogłębiający się kryzys rodzin w wyniku bezrobocia, długotrwałej choroby czy niepełnosprawności, - pogłębiające się problemy opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach dysfunkcyjnych z terenu gminy.
---	---

Źródło: opracowanie własne

VII. Cele Programu

Realizacja *Gminnego programu wspierania rodziny w gminie Płoty na lata 2024-2026* ma dążyć do osiągnięcia zakładanego celu głównego, jakim jest: **wsparcie rodzin przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu ról rodzicielskich.**

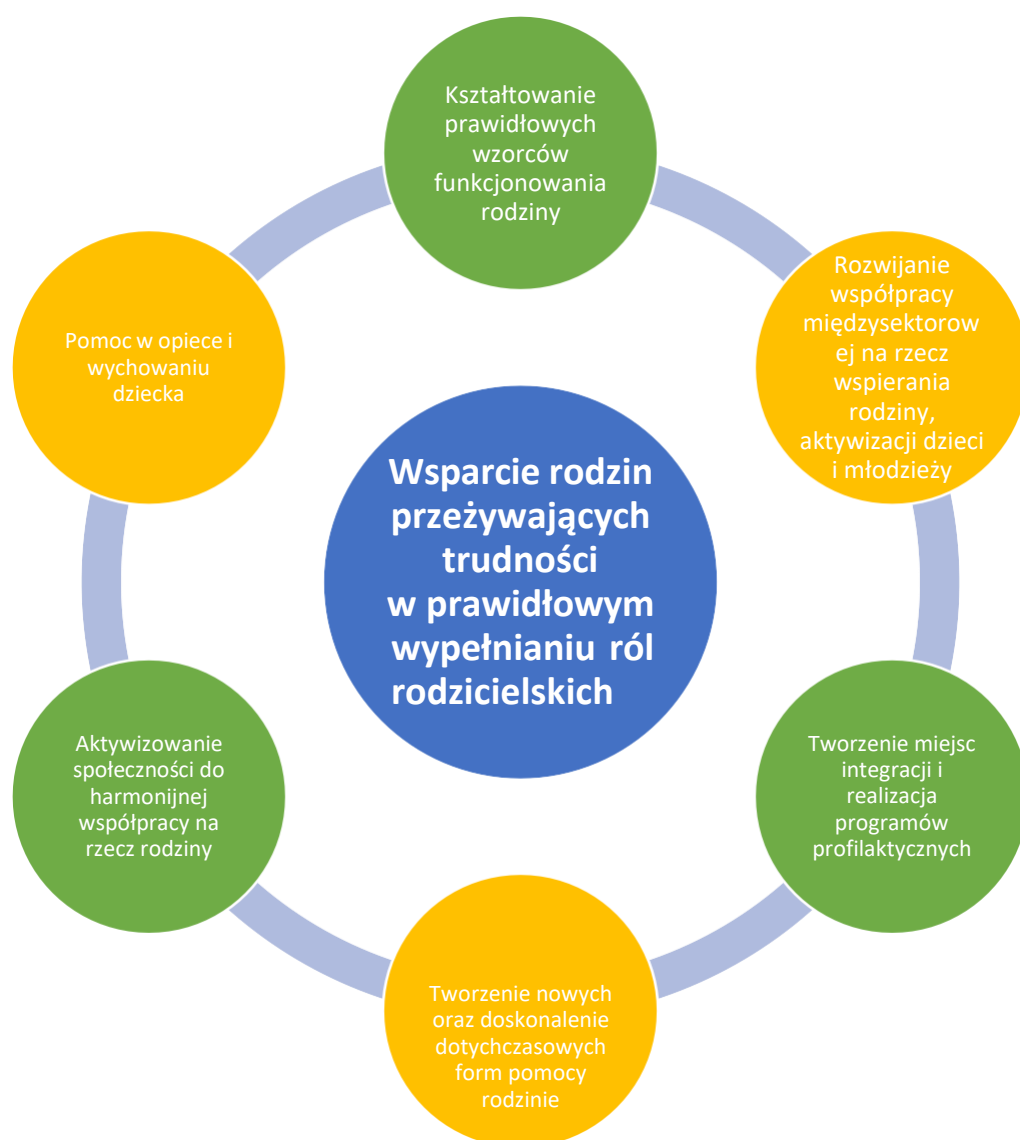
We współczesnym świecie dostrzega się wiele negatywnych działań, które destrukcyjnie wpływają na rodziny, prawidłowy rozwój i wychowanie dzieci, rozluźnienie więzi rodzinnych. Nie tylko uzależnienia czy brak pracy powodują współczesny kryzys polskich rodzin. Dużym problemem jest tempo życia, brak czasu dla siebie, współmałżonka, dzieci. Widoczny jest coraz częściej brak odpowiednich wzorców zachowań, nieodpowiedni system wychowawczy, brak dialogu między rodzicami a dziećmi. Dużym problemem jest także brak autorytetu szkoły i pedagogów jako instytucji wspomagających prawidłowy rozwój dzieci. Współczesny młody człowiek boryka się dodatkowo z cyberprzemocą rówieśniczą, problemami wychowawczymi w placówkach oświatowych oraz presją społeczną w postaci bycia odpowiednio ubranym, posiadania rzeczy materialnych itp. Narastające problemy w życiu młodego człowieka i nieumiejętność ich rozpoznawania, często jest przyczyną licznych problemów natury psychicznej, depresji, prób samobójczych. Dzieci mają często zaniżone poczucie własnej wartości, czują się osamotnione i tracą poczucie bezpieczeństwa. Dom rodziny nie stanowi

dla nich azylu, bezpiecznego miejsca, a rodzice przestają być autorytetami w sprawach wychowawczych. Dlatego współcześnie głośno mówi się o „kryzysie rodzin”, który wynika z kumulacji wielu negatywnych i długofalowych działań, jakie następują w wielu rodzinach.

Realizacja *Gminnego programu wspierania rodziny w gminie Płoty na lata 2024-2026* jest szansą na minimalizację zdiagnozowanych i występujących na terenie gminy Płoty problemów rodzin, w których widoczny jest jej kryzys na różnych poziomach i z różnych przyczyn. Osiągnięcie celu głównego niniejszego Programu będzie możliwe poprzez realizację zaplanowanych celów strategicznych, na podstawie których wyznaczone zostały kierunki działań mające wesprzeć rodziny borykające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą domową, uzależnieniami itp.

Wsparcie rodzin przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu ról rodzicielskich zostanie osiągnięty dzięki realizacji następujących celów strategicznych:

Schemat 1 Cele strategiczne

Źródło: opracowanie własne

VIII. Adresaci Programu

Adresatami *Gminnego programu wspierania rodziny w gminie Płoty na lata 2024-2026* są:

- rodziny, w tym niewydolne wychowawczo, niezaradne życiowo,
- rodziny, w których występują problemy wychowawczo-opiekuńcze,
- rodziny żyjące w ubóstwie, w tym dotknięte bezrobociem,
- rodziny, w których występuje zjawisko uzależnienia i przemocy domowej,
- rodziny z problemem długotrwałej choroby i niepełnosprawności,
- dzieci i młodzież zagrożona niedostosowaniem społecznym,
- dzieci i młodzież przeżywające trudności wychowawcze, doświadczające przemocy oraz borykające się z problemami psychicznymi.

Program skierowany jest przede wszystkim do wszystkich rodzin wychowujących dzieci na terenie gminy Płoty, w szczególności tych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej. Program adresowany jest również do rodzin, którym sąd ograniczył władzę rodzicielską lub które zostały pozbawione władzy rodzicielskiej, a także tych, których dzieci przebywają już w pieczy zastępczej (rodzinnej lub instytucjonalnej). Jego realizacja polegać będzie na zasadach współdziałania w koalicji z partnerami środowiska lokalnego, tj. instytucjami państwowymi, samorządowymi, służbą zdrowia, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, które specjalizują się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny. Dzięki wspólnie podejmowanym działaniom realizowane będą odpowiednie działania umożliwiające wszechstronną i skuteczną pomocy rodzinie.

IX. Kierunki interwencji

Dokonanie diagnozy społecznej na potrzeby niniejszego Programu pozwoliło na określenie celu głównego oraz celów strategicznych. Niniejsze cele zamierza się osiągnąć poprzez kontynuację prowadzonych dotychczas działań przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Płotach oraz poprzez podejmowanie nowych inicjatyw społecznych ukierunkowanych na realizowanie wspólnej polityki instytucjonalnej na rzecz wzmocnienia rodziny znajdującej się w kryzysie.

Tabela 14 Kierunki strategicznej interwencji w ramach realizacji Gminnego programu wspierania rodzin w gminie Płoty na lata 2024-2026

Lp.	Zadania	Wskaźnik realizacji działań	Wartość wskaźnika	Realizator/ Partnerzy
1	Analiza sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem.	- liczba rodzin przeżywających trudności objętych wsparciem - liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem	<50/rok <40/rok	OPS, placówki oświatowe
2	Monitorowanie sytuacji dziecka w rodzinach przeżywających trudności lub zagrożonych kryzysem.	- liczba rodzin, w których sytuacja dzieci jest monitorowana - liczba dzieci, których sytuacja jest monitorowana	<20/rok <30/rok	OPS, placówki oświatowe
3	Objęcie pomocą finansową i rzeczową rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej.	- liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną - liczba rodzin korzystających z posiłku - liczba dzieci korzystających z posiłku - liczba rodzin z dziećmi korzystających z zasiłków celowych na zakup żywności lub posiłku - liczba osób korzystających ze świadczeń - liczba osób korzystających ze świadczeń Funduszu Alimentacyjnego - liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy żywnościowej - liczba rodzin z dziećmi korzystających z dodatków mieszkaniowych	<80/rok <23/rok <47/rok <15/rok <500/rok <100/rok <30/rok <100/rok	OPS, Urząd Miejski, placówki oświatowe
4	Udzielanie pomocy w formie: stypendiów, zasiłków szkolnych, wyprawki szkolnej oraz specjalnych rządowych programów pomocy dzieciom i uczniom.	- liczba rodzin/ dzieci korzystających ze stypendiów szkolnych - liczba rodzin/ dzieci korzystających z wyprawek w ramach rządowego programu	<25/rok <40/rok	Urząd Miejski, placówki oświatowe
5	Udzielanie pomocy rodzinom wielodzietnym.	- liczba rodzin objętych pomocą z tytułu wielodzietności - liczba wydanych Kart Dużej Rodziny	<5/rok >103/rok	OPS

Gminny program wspierania rodziny w gminie Płoty na lata 2024-2026

Lp.	Zadania	Wskaźnik realizacji działań	Wartość wskaźnika	Realizator/ Partnerzy
6	Objęcie wsparciem materialnym rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym.	- liczba świadczeń - liczba rodzin korzystających z jednorazowego świadczenia w wys. 4.000 zł	>678 ≥1	OPS, Urząd Miejski, ośrodki zdrowia, organizacje społeczne
7	Propagowanie roli asystenta rodziny.	- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny - liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	<16/rok <45/rok	GOPS, asystent rodziny
8	Instytucjonalna współpraca socjalna na rzecz rodziny pogłębionej w kryzysie (uzależnienia, przemoc w rodzinie)	- liczba rodzin z dziećmi z problemem przemocy w rodzinie objętych pracą socjalną - liczba rodzin z dziećmi z problemem uzależnienia członka rodziny od alkoholu/środków psychoaktywnych objętych pracą socjalną	<50/rok <20/rok	OPS, ZI, GKRPA, organizacje społeczne, placówki oświatowe, Policja
9	Interdyscyplinarna współpraca pomiędzy lokalnymi instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz wsparcia rodzin i dzieci.	- liczba kontaktów nawiązywanych w ramach współpracy z lokalnymi instytucjami, placówkami, podmiotami, organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz wsparcia rodzin i dzieci	>2/rok	OPS, ZI, GKRPA, organizacje społeczne, Rady Sołectkie, instytucje kultury, placówki oświatowe, Policja
10	Dostępność Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego jako forma specjalistycznego poradnictwa rodzinnego.	- liczba osób korzystających z usług Punktu - liczba udzielonych porad specjalistycznych	>60/rok >60/rok	OPS, Urząd Miejski, ZI, Policja
11	Praca socjalna z rodziną przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze.	- liczba rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi objętych pracą socjalną	<15/rok	OPS, ZI, GKRPA, placówki oświatowe, organizacje społeczne Policja

Gminny program wspierania rodziny w gminie Płoty na lata 2024-2026

Lp.	Zadania	Wskaźnik realizacji działań	Wartość wskaźnika	Realizator/ Partnerzy
12	Organizowanie dla dzieci pomocy w odrabianiu zadań domowych, wyrównywania deficytów edukacyjnych.	- liczba działających świetlic środowiskowych - liczba dzieci objętych wsparciem	≥1/rok >20/rok	OPS, placówki oświatowe, asystent rodziny
13	Organizacja warsztatów/szkoleń (stosownie do zdiagnozowanych potrzeb) w celu wzmocnienia rodziców w wypełnianiu ról społecznych	- liczba przeprowadzonych szkoleń/warsztatów	≥1/rok	OPS, placówki oświatowe, psycholog
14	Organizowanie integracyjnych spotkań rodzinnych (festyny rodzinne, pikniki, itp.)	- liczba zorganizowanych spotkań - liczba uczestników	>5/rok >250/rok	OPS, Rady Sołeckie, GKRPA, organizacje społeczne, placówki oświatowe
15	Współpraca podmiotów pracujących z rodzinami w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny.	- liczba i rodzaj współpracy z innymi podmiotami	>4/rok	OPS, instytucje kultury i placówki oświatowe
16	Organizowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży poprzez sport, rekreację i kulturę.	- liczba zorganizowanych form wsparcia - liczba uczestników	>3/rok >50/rok	Instytucje kultury, placówki oświatowe, kluby sportowe
17	Organizowanie wypoczynku dzieciom w formie kolonii, półkolonii, zimowisk.	- liczba zorganizowanych form wypoczynku - liczba dzieci objętych wsparciem	≥1/rok >40/rok	OPS, GKRPA, Rady Sołeckie
18	Wspieranie i propagowanie idei wolontariatu oraz innych form aktywności społecznej.	- liczba działań wolontarystycznych - liczba wolontariuszy	≥1/rok >3/rok	OPS, placówki oświatowe, instytucje kultury

Gminny program wspierania rodziny w gminie Płoty na lata 2024-2026

Lp.	Zadania	Wskaźnik realizacji działań	Wartość wskaźnika	Realizator/ Partnerzy
19	Edukacja w rodzinach zagrożonych przemocą służąca wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców.	- liczba działań na rzecz rodziny	≥2/rok	OPS, placówki oświatowe, instytucje kultury
20	Motywowanie do utrzymywania kontaktów rodziców biologicznych z dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej.	- liczba rodzin objętych pracą socjalną	<5/rok	OPS
21	Realizacja programów profilaktycznych dla dzieci, rodziców i nauczycieli	- liczba zorganizowanych działań profilaktycznych - liczba uczestników działań	≥2/rok >250/rok	OPS, placówki oświatowe, instytucje kultury, GKRPA
22	Doskonalenie zawodowe pracowników instytucji i podmiotów zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie.	- liczba odbytych szkoleń - liczba przedstawicieli instytucji, podmiotów biorących udział w szkoleniach	≥1/rok >10/rok	OPS, Urząd Miejski, Policja, pedagodzy
23	Dostępność pomocy psychologicznej dla dzieci i młodzieży jako forma specjalistycznego poradnictwa.	- liczby dzieci objętych wsparciem - liczba godzin specjalistycznego poradnictwa	>20/rok >200/rok	OPS, GKRPA, ZI, placówki oświatowe, Urząd Miejski,

Źródło: opracowanie własne

Planowane działania będą realizowane przez cały okres obowiązywania Programu, tj. w latach 2024-2026.

X. Oczekiwane rezultaty

Spodziewanymi rezultatami realizacji *Gminnego programu wspierania rodziny w gminie Płoty na lata 2024-2026* są:

1. Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i przywrócenie im zdolności do wypełniania obowiązków rodzicielskich;
2. Ograniczenie występowania zjawiska wykluczenia społecznego rodzin z różnego rodzaju dysfunkcjami, w tym rodzin z problemem przemocy domowej, rodzin z uzależnieniami;
3. Współpraca rodziców z instytucjami w celu powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej;
4. Podniesienie świadomości społeczności lokalnej w zakresie dostępnych form wsparcia dla rodzin przeżywających trudności lub nimi zagrożonych;
5. Wspieranie dzieci i młodzieży w ich rozwoju i funkcjonowaniu w rodzinach dysfunkcyjnych;
6. Rozwijanie współpracy instytucji podmiotów i organizacji pozarządowych na rzecz wspierania dziecka i rodziny.

XI. Finansowanie Programu

Gminny program wspierania rodziny w gminie Płoty na lata 2024-2026 będzie finansowany w ramach następujących środków:

1. środki własne z budżetu gminy;
2. środki finansowe poszczególnych podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań określonych w programie;
3. środki pozabudżetowe pozyskane na zadania związane z realizacją Programu: dotacje celowe z budżetu państwa, dotacje na realizację rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz inne środki zewnętrzne, np. środki unijne.

XII. Monitoring i ewaluacja

Nieodzownym elementem towarzyszącym wdrażaniu Programu jego monitorowanie i ocena jego realizacji. Wskazane działania będą miały za zadanie ocenę skuteczności Programu, co pozwoli na bieżące podejmowanie ewentualnych działań korygujących. Ocena poszczególnych działań odbywać się będzie na podstawie corocznej analizy realizacji założeń Programu. Ocena, ta w postaci sprawozdania z przebiegu realizacji Programu zostanie przedłożona Burmistrzowi Płot oraz Radzie Miejskiej **do końca marca każdego roku**, po upływie pełnego roku realizacji Programu. Sprawozdanie będzie obejmowało między innymi dane z zakresu celów operacyjnych oraz informacji o wielkości osiągniętych wskaźników. Program będzie miał charakter otwarty, a jego ewaluacja będzie prowadzona zależnie od aktualnie występujących potrzeb.

XIII. Podsumowanie

Przedstawione w Programie działania mają charakter wspierający rodziny, mają wzmocnić ich zasoby i kompetencje w wypełnianiu funkcji rodzicielskich. Działania te mają systemowo wspierać rodziny, które doświadczają trudności opiekuńczo-wychowawcze, a w konsekwencji pozwolą rodzinom odzyskać poczucie własnej sprawczości i powrócić do prawidłowego wykonywania zadań i funkcji wynikających z jej istoty. Pozwolą również zatrzymać dziecko w jego rodzinie naturalnej lub umożliwią powrót do niej, w razie czasowego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Osiągnięcie tego celu będzie możliwe tylko przy współpracy instytucji powołanych do wspierania rodziny, przy współpracy i współdziałaniu ze strony rodzin, gdyż osiągnięcie zakładanych celów w znacznej mierze jest zależne od członków rodzin, ich motywacji do zmiany sytuacji i przezwyciężania trudności.

XIV. Spis wykresów i tabel

Spis tabel

Tabela 1 Liczba osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2018-2023	9
Tabela 2 Liczba rodzin objętych pracą socjalną w gminie Płoty w latach 2018-2022	11
Tabela 3 Liczba rodzin, osób i dzieci korzystających z pomocy dożywiania w latach 2018-2022	12
Tabela 4 Liczba przyznanych zasiłków stałych, okresowych i celowych w gminie Płoty w latach 2018-2022.....	13
Tabela 5 Liczba rodzin korzystających z zasiłków według powodu przyznanej pomocy w latach 2018-2022.....	13
Tabela 6 Liczba świadczeń pielęgnacyjnych, zasiłków pielęgnacyjnych i świadczeń opiekuńczych w latach 2018-2022.....	15
Tabela 7 Liczba rodzin zastępczych i dzieci przebywających w tych rodzinach z terenu gminy Płoty w latach 2018-2022.....	17
Tabela 8 Zjawisko przemocy domowej w gminie Płoty w latach 2018-2022	19
Tabela 9 Działalność Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego w Płotach w latach 2018-2022	19
Tabela 10 Działalność GKRPA w latach 2018-2022.....	20
Tabela 11 Programy profilaktyczne realizowane w gminie Płoty w latach 2018-2022	21
Tabela 12 Inne zadania Ośrodka Pomocy Społecznej w Płotach w latach 2018-2022	22
Tabela 13 Analiza SWOT.....	22
Tabela 14 Kierunki strategicznej interwencji w ramach realizacji Gminnego programu wspierania rodzin w gminie Płoty na lata 2024-2026.....	27

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba ludności w gminie Płoty w latach 2018-2022	7
Wykres 2 Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	7
Wykres 3 Przyrost naturalny w gminie Płoty w latach 2018-2022	8
Wykres 4 Saldo migracji w gminie Płoty w latach 2018-2022	8
Wykres 5 Liczba osób bezrobotnych w gminie Płoty w latach 2018-2023	9
Wykres 6 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na podstawie wydanych decyzji w latach 2018-2022	10
Wykres 7 Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2018-2022	11
Wykres 8 Liczba rodzin korzystających ze stypendium szkolnego w latach 2018-2022	12
Wykres 9 Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w gminie Płoty w latach 2018-2022	15
Wykres 10 Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2018-2022	17
Wykres 11 Liczba złożonych wniosków o leczenie odwykowe w gminie Płoty w latach 2018-2022	18

Spis schematów

Schemat 1 Cele operacyjne	25
---------------------------------	----

Uzasadnienie

Obowiązek opracowania i przyjęcia programu wspierania rodziny wynika z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z zapisami ustawy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny jest zadaniem własnym gminy.

Program uwzględnia działania niezbędne do realizacji wsparcia rodziny wynikające z ustawy oraz zdiagnozowanych potrzeb, określa cele, działania oraz realizatorów. Program będzie stanowił podstawę do podejmowanych działań w obszarze wspierania dziecka i rodziny w latach 2024 – 2026.